

Vetenskapsrådet
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS)
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)
Verket för innovationssystem (VINNOVA)
Sveriges Universitets- och Högskoleförbund (SUHF)
Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)
Kungl. Vetenskapsakademien (KVA)
Kungl. Vitterhetsakademien

Skrivelse
2007-08-17

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Statens bidrag till civil forskning bör uppgå till en procent av BNP

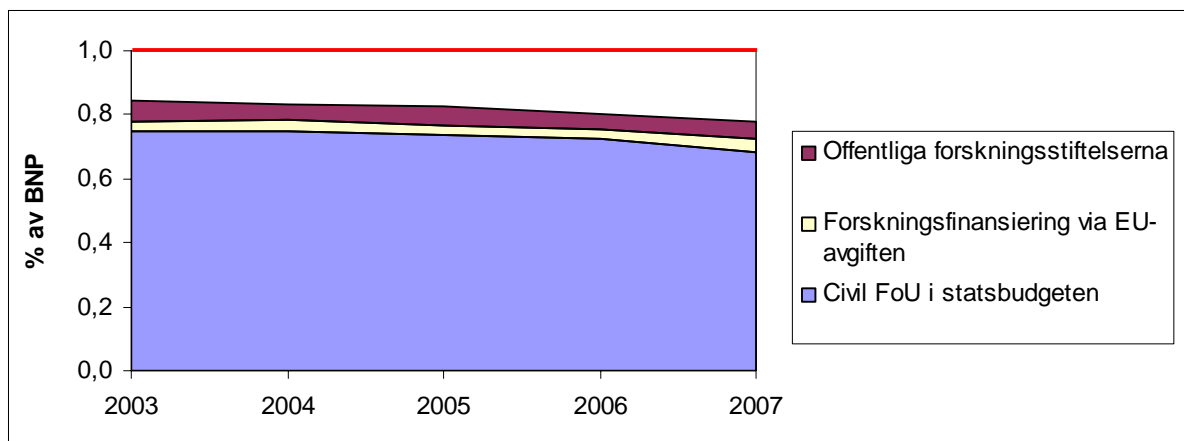
År 2003 lämnade forskningsråden, VINNOVA, universitet och högskolor genom SUHF samt KVA och IVA en gemensam skrivelse till regeringen med förslag till insatser för att utnyttja den fulla potentialen i det svenska forsknings- och innovationssystemet. Kort kan förslagen sammanfattas som att statens bidrag till civil forskning bör uppgå till minst 1 procent av BNP. I skrivelsen föreslogs att målet, som sammanfaller med Europeiska Rådets mål från 2003, skulle uppnås 2008. I realiteten har dock den svenska statens satsning på FoU som andel av BNP sjunkit medan omvärlden i många fall gör stora nya satsningar på FoU. Finland har t.ex. redan nått målet. Vi vill med denna skrivelse göra regeringen uppmärksam på de viktiga utmaningar och möjligheter Sverige står inför.

Vi lever och verkar i ett globalt kunskapssamhälle. Vi måste utnyttja nya kunskaper på ett ekonomiskt framgångsrikt och ansvarsfullt sätt för att skapa en hållbar utveckling. För att uppnå detta måste Sverige ha en högre utbildning som ger goda förutsättningar att verka och utvecklas i ett globalt kunskapssamhälle som kontinuerligt genererar nya möjligheter och nya utmaningar. Det måste också finnas specialistkompetens som gör att den nya kunskap som skapas i Sverige och internationellt kan utnyttjas framgångsrikt. Slutligen måste Sverige bli en internationellt attraktiv arena för skapande och nyttiggörande av ny kunskap. För ett samhälle med dessa ambitioner är högre utbildning, forskning och innovation av största vikt. Sveriges insatser måste vara internationellt konkurrenskraftiga.

I omvärlden är medvetandet om betydelsen av högre utbildning, forskning och innovation starkt växande. Danmark, Finland, Kanada och Schweiz är exempel på länder som redan gör stora satsningar på FoU motiverade av framtida utmaningar som t.ex. globalisering, klimatförändringar, sociala förändringar och ändrade konkurrensförhållanden. I många OECD-länder finns i politiken blocköverskridande överenskommelser om långsiktiga FoU-ökningar. Det är den snabba utvecklingen i bl.a. Kina, Sydostasien och Indien som lett till den ökade medvetenheten.

Slutsatsen blir att Sverige måste öka sina investeringar i civil forskning och vi anser att målet från 2003, dvs. att statens bidrag till civil forskning bör uppgå till minst 1 procent av BNP, ska ligga fast. Det statliga bidraget till civil forskning har fallit från 0,84 procent 2003 till 0,78 procent 2007 (se figur och kommentar nedan).

Figur: Den statliga civila forskningsfinansieringens utveckling under perioden 2003–2007
(se kommentarer nedan)

Sverige borde i stället närma sig målet. Den resursförstärkning som bör göras för att år 2008 nå enprocentmålet uppgår till ca 8 miljarder kronor. För att sedan vidmakthålla satsningarna på nivån 1 procent av BNP behöver ytterligare ca 1,5 miljarder kronor tillföras årligen enligt Konjunkturinstitutets prognoser för BNP-utvecklingen.

Skälet för att lämna en skrivelse nu är att vi anser att de snabba globala förändringarna hotar Sveriges relativa styrkeposition inom högre utbildning, forskning och innovation och att regeringen därför nu klart och tydligt bör uttrycka sin målsättning. Pågående utredningar om delar av forskningssystemet och pågående arbete med forskningsstrategier i myndigheter, högskolor och andra organisationer kommer att ge underlag för fördelningsmodeller och inriktningen på satsningar, men målet att nå enprocentnivån bör redan nu slås fast. Vi, som på uppdrag av våra respektive myndigheter och akademier undertecknar denna skrivelse, hemställer till regeringen om att tillräckliga resurser för att uppnå enprocentmålet inom en fyraårsperiod redan nu reserveras under utgiftstaken. Därefter måste tillräckliga resurser reserveras årligen för att vidmakthålla denna nivå.

För Vetenskapsrådet
Pär Omling, Generaldirektör

För Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS)
Rune Åberg, Huvudsekreterare

För Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)
Sture Blomgren, Tf Generaldirektör

För Verket för innovationssystem (VINNOVA):
Per Eriksson, Generaldirektör

För Sveriges Universitets- och Högskoleförbund (SUHF):
Göran Bexell, Styrelseordförande

För Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA):
Lena Treschow Torell, Verkställande direktör

För Kungl. Vetenskapsakademien (KVA):
Gunnar Öquist, Ständig sekreterare

För Kungl. Vitterhets historie och antikvitetsakademien
Ulf Sporrang, Sekreterare

Figurkommentarer:

Enligt senaste statsbudgetanalysen från SCB motsvarar andelen civil FoU i statsbudgeten 0,69 % av BNP vilket innebär att 10,6 miljarder kronor (i 2007 års pris) behöver tillskjutas 2008 för att nå enprocentmålet. I denna skrivelse inkluderar vi dock EU-medel och medel från offentliga forskningsstiftelser så som beskrivs nedan.

Om hänsyn tas till statens satsningar på civil forskning via EU motsvarar de sammanlagda statliga satsningarna 0,73 procent av BNP under 2007. Forskningsfinansieringen via EU uppskattas till 1,3 miljarder baserat på beräkningar utgående från Sveriges EU-avgift och hur stor andel av EU:s budget som går till forskning, vilket var 4,35 % år 2007. Om EU-finansieringen inkluderas blir resursförstärkningen som behövs år 2008 för att nå målet 9,3 miljarder kronor (i 2007 års pris).

Det är möjligen rimligt att utöver EU-medlen även ta med satsningarna som de offentliga forskningsstiftelserna gör. SCB prognostiserar dessa till lite drygt 1,5 miljarder för 2007. Sammanlagt utgör i så fall statens satsningar 0,78 procent av BNP och den nödvändiga resursförstärkningen för att nå målet för 2008 blir 7,7 miljarder kronor (i 2007 års pris).

Av dessa knappt 8 miljarder beslutades 1,3 miljarder för 2008 i forskningspropositionen "Forskning för ett bättre liv" (prop. 2004/05:80). Nuvarande regering har aviserat ytterligare förstärkningar om 700 miljoner kronor för perioden 2008-2009.

För att beräkna det årliga tillskottet för perioden 2008-2012 har vi antagit att finansieringen via EU och de offentliga forskningsstiftelserna är konstanta uttryckt som andel av BNP.